

VIDAUS REIKALŲ
MINISTERIJA

**Vidaus reikalų ministerijos pasiūlymai
dėl 2021-2027 metų Europos Sąjungos
struktūrinių fondų investicijų į
bendruomenės inicijuotą vietos plėtrą**

BENDRUOMENĖS INICIJUOTOS VIETOS PLĖTROS METODAS

Kas yra BIVP?

- Iš apačios į viršų (vietos subjektų iniciatyva) grindžiama integruoto teritorijos vystymo politika, kai vietos veiklos grupės (VVG), kurios sudarytos iš viešųjų ir privačių vietos socialinių ir ekonominių interesų grupių, kuriose nėra viena interesų grupė nekontroliuoja sprendimų priėmimo, atstovų:
 - rengia vietos plėtros strategijas, įtraukdamos bendruomenę (strategijose išanalizuoja vietos vystymo poreikius, potencialą, numato tikslus, veiksmus ir t.t.);
 - šių strategijų įgyvendinimui atrenka vietos subjektų projektus
-

BIVP, kaip atskiras **integruoto teritorijų vystymo būdas, nustatomas ir reglamentuojamas** EP ir ET bendrojo reglamento projekte

Turi įgyvendinimo patirtį:

- LEADER kaimuose, žuvininkystės regionuose (ŽŪM);
 - miestuose (VRM) - 2014-2020 m. periodas (39 strategijos, finansuojami 197-i VVG atrinkti projektai, vidutinė projektų vertė - 32 tūkst. EUR)
-

BENDRUOMENĖS INICIJUOTOS VIETOS PLĖTROS METODAS

Kodėl BIVP?

1) Nemateriali nauda žmonėms ir visuomenei:

- žmonės, buvę pasyviais „naudos gavėjais“, tampa aktyviais plėtros iniciatoriais, problemų sprendėjais, partneriais;
- politikos įgyvendinimas per partnerių rengiamas vietos plėtros strategijas (VPS) gali kur kas geriau atitikti tikruosius vietovės poreikius ir galimybes;
- žmonės, dalyvaudami šiame procese, sustiprina savo gebėjimus veikti, imtis vietovės vystymui naudingų iniciatyvų;

2) Gali padėti pasiekti geresnių rezultatų pagal savivaldybių, regionines ir nacionalines programas (planus), papildydamos jas arba būdamos su jomis suderintos; sutelkti skirtingus interesus turinčius vietos subjektus bendrų vietos plėtros problemų sprendimui;

3) Gali padėti lanksčiau atsižvelgti į visuomenės įvairovę, problemų sudėtingumą (kai įprastų valstybės ir (ar) savivaldos lygmens priemonių nepakanka problemoms išspręsti);

Pasiūlymai dėl 2021-2027 m. ES struktūrinių fondų investavimo krypčių taikant BIVP parengti atsižvelgiant į:

- EK dokumentą „Šalies ataskaita. Lietuva 2019“
- Lietuvos regioninės politikos Baltąją knygą
- Lietuvos ūkio sektorių finansavimo po 2020 m. vertinimą
- VRM vykdytos apklausos apie vietose svarbias problemas ir bendruomenių galimą indėlį jas sprendžiant rezultatus
- EP ir ET reglamentų, kuriais nustatomos ERPF, ESF+ nuostatos, projektus

Vietovėse aktualios problemos: respondentų, patvirtinusių, kad jų vietovėje problema svarbi, proc.:

SIŪLOMOS INVESTICIJŲ KRYPTYS

Bendruomenių skatinimas įsitraukti į skurdo, soc. atskirties problemų sprendimą

Bendruomenių skatinimas įsitraukti į darbo vietų prieinamumo ir tvarumo vietose didinimą

Bendruomenių skatinimas įsitraukti į paslaugų prieinamumo didinimą

Bendruomenių įgalinimas dalyvauti vietose aktualių problemų sprendime

SIŪLOMA INVESTICIJŲ KRYPTIS NR. 1: BENDRUOMENIŲ SKATINIMAS ĮSITRAUKTI Į GYVENTOJŲ SKURDO, SOCIALINĖS ATSKIRTIES PROBLEMŲ SPRENDIMĄ

PROBLEMOS:

- Socialinė atskirtis, skurdas, benamystė;
- Nepakankamos soc. paslaugos ir jų rezultatyvumas;
- Nepakankamas tarpinstitucinis bendradarbiavimas, mažas bendruomenių ir pačių gyventojų į(si)traukimas į socialinių problemų sprendimą;
- Žema tarpusavio pagalbos kultūra;

SIŪLOMOS REMTI VEIKLOS:

Bendruomenės inicijuotos veiklos, kuriomis integruotai padedama skurdą, socialinę atskirtį patiriantiems gyventojams įsitraukti į visavertį visuomenės gyvenimą (ESF+)

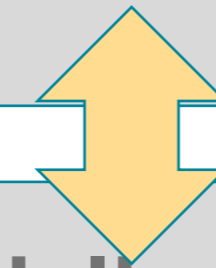
Bendruomenės inicijuotos skurdo, socialinės atskirties prevencinės priemonės, kuriomis siekiama sumažinti gyventojų skurdo, socialinės atskirties rizikas (ESF+)

Projektų vykdytojų, partnerių kompetencijų stiprinimas (ESF+)

SIŪLOMA INVESTICIJŲ KRYPTIS Nr. 1: BENDRUOMENIŲ SKATINIMAS ĮSITRAUKTI Į GYVENTOJŲ SKURDO, SOCIALINĖS ATSKIRTIES PROBLEMŲ SPRENDIMĄ

Rezultato rodiklis: „Asmenys, kurie savanoriauja praėjus 6 mėnesiams po dalyvavimo ESF veiklose, proc.“

Produkto rodiklis: „Projektai, kuriuos įgyvendino / iš dalies įgyvendino NVO / socialiniai partneriai“

SIŪLOMOS REMTI VEIKLOS

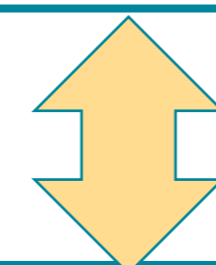
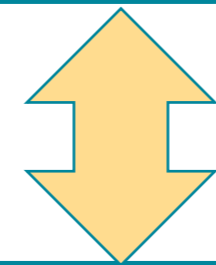

Veiklos, kuriomis kompleksiškai padedama skurdą, socialinę atskirtį patiriantiems gyventojams įsitraukti į visavertį visuomenės gyvenimą: **motyvavimo, savęs pažinimo, soc. ryšių bendruomenėje kūrimo, stiprinimo, bendruomenės neigiamų nuostatų keitimo, bendruomeninių soc. paslaugų teikimo, dalyvavimo kultūros, neformalaus švietimo, sveikatinimo, praktinių įgūdžių įgijimo ir kt. integracijai reikalingų veiklų rėmimas**

Pagr. tikslinė grupė – skurdą ar soc. atskirtį patiriantys gyventojai (konkrečiau – strategijose)

Skurdo, socialinės atskirties prevencinės priemonės, kuriomis siekiama sumažinti gyventojų skurdo, socialinės atskirties rizikas: **soc. ryšių bendruomenėje kūrimas, stiprinimas, tokių įgūdžių, kaip soc. atsakomybė, sveika gyvensena, aktyvus laisvalaikio leidimas, ugdymas ir kt.**

Pagr. tikslinė grupė – gyventojai (konkrečiau – strategijose)

Projektų vykdytojų, partnerių kompetencijų stiprinimas
Pagr. tikslinė grupė – projektų veiklas vykdančias asmenys (projektų vykdytojų / partnerių darbuotojai, savanoriai)

SIŪLOMA INVESTICIJŲ KRYPTIS NR. 2: DARBO VIETŲ PRIEINUMUMO IR TVARUMO DIDINIMAS

PROBLEMOS:

- Trūksta galimybių įsidarbinti, kokybiškų darbo vietų; dideli užimtumo lygio teritoriniai skirtumai;
- Ribota aktyvių darbo rinkos priemonių aprėptis, stinga profesinio orientavimo paslaugų;
- Gyventojai nėra linkę patys sau susikurti darbo vietą (imtis savarankiško darbo, pradėti verslą)
- Trūksta kvalifikuotų, šiuolaikines kompetencijas turinčių darbuotojų;
- Dėl aplinkos pokyčių, darbuotojų nepasirengimo pokyčiams kyla verslo konkurencingumo ir atitinkamai darbo vietų ar jų kokybės mažėjimo rizikų;
- Nepakankamas mokymo prieinamumas suaugusiems ir darbdavių įsitraukimas į tai; mokymų programos neatliepia darbo rinkos poreikių;
- Nepakankamas suinteresuotųjų subjektų bendradarbiavimas aktyvumo darbo rinkoje skatinimo, suaugusiųjų švietimo klausimais;

SIŪLOMOS REMTI VEIKLOS:

Veiklų, skirtų padėti gyventojams įsidarbinti / prisitaikyti prie darbo rinkos poreikių, rėmimas (ESF+)

Vietos verslo, kt. organizacijų skatinimas įdarbinti gyventojus iš pažeidžiamų, sunkumų įsidarbinant patiriančių grupių (ESF+)

Verslumo skatinimas (įskaitant skatinimą kurti soc. verslą) (ESF+)

Projektų vykdytojų, partnerių kompetencijų stiprinimas (ESF+)

Pagalba vietos smulkiajam verslui (įskaitant savarankiškai dirbančius) ir soc. verslui, siekiant padėti prisitaikyti prie pokyčių, padidinti konkurencingumą ir taip paskatinti esamų darbo vietų išlaikymą, naujų kūrimą (ERPF)

SIŪLOMA INVESTICIJŲ KRYPTIS Nr. 2: DARBO VIETŲ PRIEINUMUMO IR TVARUMO DIDINIMAS

REZULTATO RODIKLIAI:

„BIVP projektų veiklų dalyviai, kurių padėtis darbo rinkoje pagerėjo, praėjus 6 mėn. po dalyvavimo ESF veiklose, proc.“

Naudą gavę verslo subjektai

PRODUKTO RODIKLIAI:

„BIVP projektų veiklų dalyviai“

Bendradarbiavimo projektai

SIŪLOMOS REMTI VEIKLOS:

Pagalba gyventojams įsidarbinti / prisitaikyti prie darbo rinkos poreikių: profesinis orientavimas, trūkstamų kompetencijų stiprinimas (nef. švietimas), praktinių darbinių įgūdžių įgijimas, tarpininkavimas ir kita pagalba asmenims iš tikslinės grupės įsidarbinant / prisitaikant prie darbo rinkos poreikių; iš tikslinės grupės įsidarbinant / prisitaikant prie darbo rinkos

Pagr. tikslinė grupė – darbingi gyventojai iš sunkumų įsidarbinant patiriančių grupių (konkrečiau – strategijose)

Vietos verslo, kt. organizacijų skatinimas įdarbinti gyventojus iš pažeidžiamų, sunkumų įsidarbinant patiriančių grupių: darbo vietų įrengimas, pritaikymas, trūkstamų darbdavio darbuotojų kompetencijų stiprinimas, pameistrystė, kt. pagalba

Pagr. tikslinė grupė - darbingi gyventojai iš sunkumų įsidarbinant patiriančių grupių (konkrečiau – strategijose)

Verslumo skatinimas (įskaitant skatinimą kurti soc. verslą): neformalus švietimas, mentorystė, kt.

Pagr. tikslinė grupė – gyventojai (konkrečiau – strategijose)

Projektų vykdytojų, partnerių kompetencijų stiprinimas

Pagr. tikslinė grupė – projektų veiklas projektų vykdytojų / partnerių darbuotojai

Pagalba vietos smulkajam verslui (įskaitant savarankiškai dirbančius) ir soc. verslui, siekiant padėti prisitaikyti prie pokyčių, padidinti konkurencingumą: tinklaveikos, bendradarbiavimo, patirties mainų, tyrimų, komunikacijos, verslininkų ir darbuotojų kompetencijų stiprinimo ir pan. veiklų rėmimas

Pagr. tikslinės grupės: vietose veikiančios mažos ir labai mažos įmonės, socialinis verslas, savarankiškai dirbantys asmenys

SIŪLOMA INVESTICIJŲ KRYPTIS NR. 3: PASLAUGŲ GYVENTOJAMS PRIEINAMUMO, PASIEKIAMUMO, KOKYBĖS GERINIMAS

PROBLEMOS:

- Gyventojams (šeimoms) trūksta viešųjų paslaugų arba jų pasiekiamumas, kokybė, kaina neatitinka gyventojų poreikių, finansinių galimybių:
 - mažas vaikų priežiūros paslaugų išvystymas;
 - trūksta pagyvenusių žmonių priežiūros paslaugų
 - didelei daliai gyventojų nepriimtinos kultūros ir kt. laisvalaikio praleidimo paslaugų kainos;
 - trūksta sporto, kultūros renginių ar palankių sąlygų gyventojams patiems įsitraukti į kultūrinę, sportinę ar kt. jų pomėgius atitinkančią veiklą (80 proc. respondentų);
 - trūksta kokybiškų užimtumo, laisvalaikio, sveikatinimo paslaugų neįgaliesiems;
- Gyvenamoji aplinka vis dar nėra pakankamai pritaikyta šeimoms, spec. poreikius turintiems gyventojams, gyventojų aktyviam, įtraukiam laisvalaikio leidimui:
 - trūksta laisvalaikio erdvių, vietų leisti laiką vaikams, suaugusiems;
 - trūksta vaikams žaidimo aikštelių, suoliukų, bendrų sutvarkytų vietų, kur galėtų susiburti šeimos;
 - bendruomenės neturi patalpų, kur galėtų burtis bendruomeninei veiklai, teikti paslaugas;
 - nepritaikyta aplinka, įstaigos judėjimo negalia turintiems asmenims;

SIŪLOMOS REMTI VEIKLOS:

Soc. verslo, teikiančio gyventojams reikalingas paslaugas jiems priimtinomis sąlygomis, skatinimas (ERPF)

Bendruomeninių paslaugų, padedančių gyventojams suderinti darbą ir šeimą, plėtros skatinimas (ERPF)

Pastatų, kuriuose teikiamos gyventojams būtinosios paslaugos, pritaikymas spec. poreikių turintiems gyventojams (ERPF)

Bendruomeninių laisvalaikio paslaugų infrastruktūros pritaikymas gyventojų poreikiams (ERPF)

SIŪLOMA INVESTICIJŲ KRYPTIS Nr. 3: PASLAUGŲ GYVENTOJAMS PRIEINAMUMO, PASIEKIAMUMO, KOKYBĖS GERINIMAS

REZULTATO RODIKLIS

Gyventojai, galintys pasinaudoti naujomis ar pagerintomis paslaugomis

PRODUKTO RODIKLIS

Investicijas paslaugų kūrimui / pagerinimui gavę subjektai

SIŪLOMOS REMTI VEIKLOS

Soc. verslo, teikiančio gyventojams reikalingas paslaugas jiems priimtiniomis sąlygomis, skatinimas: **soc. verslui kurti ar plėtoti reikalingos infrastruktūros pritaikymas, įrangos, paslaugų įsigijimas, darbuotojų kompetencijų stiprinimas ir kt.**

Pagr. tikslinė grupė – gyventojai (konkrečiau – strategijose)

Bendruomeninių paslaugų, padedančių gyventojams suderinti darbą ir šeimą (*pvz., vaikų ar savimi negalinčių pasirūpinti suaugusiųjų priežiūros*) plėtros skatinimas: **reikalingos infrastruktūros pritaikymas, įrangos, paslaugų įsigijimas, darbuotojų kompetencijų stiprinimas, tinklaveika, kt.)**

Pagr. tikslinė grupė – gyventojai (konkrečiau – strategijose)

Pastatų, kuriuose teikiamos gyventojams būtinosios paslaugos, pritaikymas spec. poreikių turintiems gyventojams: **universalus dizaino diegimas**

Pagr. tikslinė grupė – gyventojai (konkrečiau – strategijose)

Bendruomeninių laisvalaikio paslaugų infrastruktūros pritaikymas gyventojų poreikiams: **mažosios infrastruktūros (mažosios infrastruktūros elementų, įrenginių), bendruomenių (NVO, soc. verslo) patalpų įrengimas / atnaujinimas / pritaikymas; įrangos šios infrastruktūros priežiūrai įsigijimas**

Pagr. tikslinė grupė – gyventojai (konkrečiau – strategijose)

SIŪLOMA INVESTICIJŲ KRYPTIS NR. 4: PAGALBA BIVP ĮGYVENDINIMUI

IŠŠŪKIAI:

- Reikalavimai dėl BIVP įgyvendinimo EK ir ET reglamento projekte
- Vietos plėtros strategijų kokybės ir tinkamo įgyvendinimo užtikrinimas
- Nepakankamas bendruomenių aktyvumas, kompetencijos
- Nepakankamas bendradarbiavimas sprendžiant vietovėje svarbias problemas

SIŪLOMOS REMTI VEIKLOS:

Parama vietos plėtros strategijų rengimui

Parama vietos veiklos grupių veiklai, skirtai įgyvendinti reglamente nustatytas užduotis dėl vietos plėtros strategijų įgyvendinimo

Vietos veiklos grupių kompetencijų, reikalingų tinkamai įgyvendinti jai nustatytas užduotis, stiprinimas, VVG tinklaveika

Bendruomenių aktyvinimui skirtos veiklos

Bendruomenės inicijuojamų bendradarbiavimo tinklų, skirtų spręsti vietos bendruomenėms aktualias problemas, kūrimas, vystymas, tinklų dalyvių kompetencijų stiprinimas

SIŪLOMA INVESTICIJŲ KRYPTIS Nr. 4: PAGALBA BIVP ĮGYVENDINIMUI

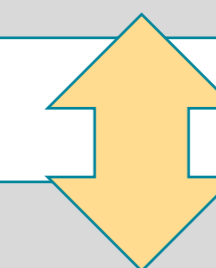
REZULTATO RODIKLIS

Įgyvendintos vietos plėtros strategijos

PRODUKTO RODIKLIS

BIVP projektų veiklų dalyviai

SIŪLOMOS REMTI VEIKLOS

Parama vietos plėtros strategijų rengimui:

Vietos veiklos grupių (VVG) gebėjimų stiprinimas, tyrimo, konsultavimo paslaugų, kt. strategijoms parengti reikalingų veiklų rėmimas

Pagr. tikslinė grupė – VVG

Parama vietos veiklos grupių veiklai, skirtai įgyvendinti reglamente nustatytas užduotis dėl vietos plėtros strategijų įgyvendinimo: vietos subjektų gebėjimų rengti, įgyvendinti projektus stiprinimas, projektų atranka strategijų pažangos stebėseną ir įgyvendinimo vertinimas

Pagr. tikslinė grupė – VVG

Vietos veiklos grupių kompetencijų, reikalingų tinkamai įgyvendinti jai nustatytas užduotis, stiprinimas, VVG tinklaveika

Pagr. tikslinė grupė – VVG

Bendruomenių aktyvinimui skirtos veiklos: gyventojų ir vietoje veikiančio verslo, kt. organizacijų aktyvinimas skatinant pilietiškumą, savitarpio pagalbą, savanorystę, stiprinant pilietinės visuomenės organizacijų lyderystės, iniciatyvumo kompetencijas ir kt.

Pagr. tikslinė grupė – gyventojai, vietos organizacijų atstovai (konkrečiau – strategijose)

Bendruomenės inicijuojamų bendradarbiavimo tinklų, skirtų spręsti vietos bendruomenėms aktualias problemas, kūrimas, vystymas, bendradarbiavimo tinklų dalyvių kompetencijų stiprinimas

Pagr. tikslinė grupė – VVG

VERTINAMI PARTNERIŲ PASIŪLYMAI, PASTEBĖJIMAI:

- dėmesys - darbuotojų mokymui pameistrystės forma;
- reikalingos investicijos į bendruomenių aktyvinimą, žmonių įsitraukimo skatinimą, vietos veiklos grupių tinklaveiką;
- svarbu - glaudesnis ryšys tarp miesto ir kaimo; pvz., tokiose srityse, kaip trumpųjų maisto tiekimo grandinių skatinimas, sveikatinimas, aktyvaus laisvalaikio leidimas, susisiekimas, mobilių sveikatos paslaugų teikimas, maisto atliekų tvarkymo žiedinės ekonomikos principu skatinimas;
- bendruomenė galėtų prisidėti teikiant gyventojams kompleksinę sveikatos pagalbą, taip pat pagalbą mokytojams (išnaudojant į pensiją išėjusių pedagogų kompetencijas);
- bendruomenės galėtų prisidėti prie startuolių skatinimo, paramos verslui įsigyti reikalingą įrangą teikimo; svarbu sudaryti galimybes į verslininkų kompetencijų stiprinimą įtraukti praktikus, t. y. patirtį turinčius verslininkus;
- užimtumo (įdarbinimo) didinimo srityje neturėtų būti konkuruojama su Užimtumo tarnybos vykdomomis priemonėmis;
- turėtų būti atsargiai vertinamos investicijos į bendruomenių patalpas - didesnis dėmesys esamų patalpų įveiklinimui;
- reikalinga peržiūrėti teritorijas, kuriose įgyvendintinos ES struktūrinių fondų lėšomis, o kuriose – Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai lėšomis finansuojamos vietos plėtros strategijos; šiame periode yra miestų / savivaldybių centrų, kuriuose neįgyvendinama BIVP;
- kt.

AČIŪ

